

6.6.2019

Valtiovarainministeriön kannanotto vuoden 2018 tilinpäätöksestä**Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT****1 Yhteenvedo vuodelle 2018 asetettujen tavoitteiden toteutumisesta***Toiminnalliset tavoitteet / yhteiskunnallinen vaikuttavuus*

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) saavutti pääosin sille asetetut toiminnalliset tavoitteet ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet.

Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 4.

Toiminnallinen tehokkuus

Julkaisutoiminnan tuotosindeksi nousi edellisvuodesta 10,7 prosenttia, mutta asiantuntijatoiminnan tuotosindeksi laski 11,0 prosenttia. Kokonaistuottavuusindeksi nousi 3,0 prosenttia. Ulkoisella rahoituksella tehtävän tutkimustyön osuus on pysynyt hyvällä tasolla. Tietoteknisiä ongelmia lähdettiin ratkomaan aktiivisesti. VATT saavutti tuottavuustavoitteen, joka sille asetettiin valtion vuoden 2018 talousarvioesityksessä.

Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 4.

Tuotokset ja laadunhallinta

VATT:n julkaisutoiminnan volyyymi pysyi lukumääräisesti tarkastellen samana kuin edellisvuonna. Julkaisujen laatu kuitenkin parani ja VATT saavutti valtion talousarvioesityksessä vahvistetun tavoitteen julkaisujen laatupainotetun määrän kasvusta suhteessa henkilötyövuosiin. Asiantuntijatoiminta supistui edellisvuodesta ollen kuitenkin suurin piirtein samalla tasolla kuin vuonna 2016.

Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 4.

Henkilöstövoimavarojen hallinta

VATT:ssa on panostettu tutkijoiden koulutukseen ja urakiertomahdollisuuksiin entistä enemmän. Tutkijoiden koulutustasoindeksi on noussut. Sairauspoissaolojen määrä on käytännössä samalla tasolla kuin edellisvuonna ja on edelleen selvästi korkeammalla tasolla kuin aiempina vuosina.

Ministeriön arvio tavoitteiden toteutumisesta on 3.

Kokonaisarvosana Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) onnistumisesta asteikolla 1-5¹ on 4.

2 Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Toiminnalliset tavoitteet / yhteiskunnallinen vaikuttavuus

VATT:n toiminnan vaikuttavuus perustuu siihen, että taloustieteellistä tutkimusta tehdään yhteiskunnallisesti tärkeistä kysymyksistä. Keskeisenä tavoitteena on, että VATT:n tuottaa tutkimustietoa ja asiantuntemusta hyödynnetään talouspolitiikan valmistelussa. Tutkimustoiminnassaan VATT keskittyy viiteen tutkimusteemaan, jotka ovat 1) julkinen talous ja paikallinen julkishallinto, 2) sosiaaliturva, verotus ja tulonjako, 3) työmarkkinat ja koulutus, 4) ympäristö, energia ja ilmastopolitiikka sekä 5) yritystoiminnan sääntely ja kansainvälinen talous.

VATT:n asiantuntemusta on hyödynnetty erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen, varhaiskasvatukseen, työttömyysturvaan, työvoima- ja yrityspalveluihin, verotukseen, maahanmuuttoon ja ilmastopolitiikkaan liittyvien kysymysten valmistelussa. VATT:n asiantuntijoita on osallistunut politiikkaa valmisteleviin asiantuntijaryhmiin ja se on myös julkaissut tutkimuksia ja jälkikäteisarvioita toteutettujen politiikkatoimien vaikutuksista.

VATT:n yhteydessä toimiva riippumaton talouspolitiikan arviointineuvosto julkaisi viidennen raporttinsa tammikuussa 2018. Raportissa arvioitiin pääministeri Juha Sipilän hallituksen talouspoliittisen linjan keskeisiä kohtia. Raportin yhteydessä julkaistuissa erillisselvityksissä tarkasteltiin Suomen innovaatio- ja koulutuspolitiikkaa sekä työttömyysturvajärjestelmän muutoksia.

VATT:iin palkattiin vuonna 2018 yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa kaksi uutta julkistalouden alaan suuntautunutta tutkimusprofessoria Helsinki Graduate School of Economicsin (HGSE) perustamisen yhteydessä. Nämä yhteisrekrytoinnit vahvistivat VATT:n integroitumista akateemiseen yliopistokenttään.

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnan tuottavuus

Tuottavuustavoitteeksi vuoden 2018 talousarvioesityksessä oli muotoiltu laatupainotteisen tutkimuksen määrän kasvu henkilötyövuosiin suhteutettuna. Toiminnan tuottavuudelle on asetettu mittarina julkaisutoiminnan tuottavuusindeksin ja kokonaistuottavuusindeksin muutos. Tuottavuustavoitteen katsottiin merkitsevän sitä, että kummankin indeksin muutos vuonna 2018 on vähintään +1,0 prosenttia verrattuna edellisvuoteen.

Julkaisutoiminta kehittyi myönteisesti ja asiantuntijalausuntojen määrä kasvoi. Esitelmien määrän vähenemisen takia asiantuntijatoiminta kokonaisuutena kuitenkin supistui. Julkaisutoiminnan tuotosindeksi nousi 10,7 prosenttia, mutta asiantuntijatoiminnan tuotosindeksi laski 11,0 prosenttia. Kokonaistuottavuusindeksi nousi 3,0 prosenttia. VATT saavutti tuotos- ja tuottavuustavoitteensa. Tuotoksien painopiste on myös siirtynyt asiantuntijatoiminnasta tutkimukseen.

¹ Arvosteluasteikko:

5 = tavoite ylitetty

4 = tavoite saavutettu

3 = toteutui osittain

2 = ei toteutunut

1 = ei aloitettu / tavoitteesta luovuttu harkinnan jälkeen

Vuoden 2018 valtion talousarvioesityksessä VATT:lle oli kirjattu toiminnallisen tehokkuuden tavoitteiksi menestyminen tutkimusrahoituksen hankinnassa siten, että VATT pystyy keskittymään tutkimuksensa painopistealueisiin, strategisten resurssien käytön hyödyntäminen tutkimuksessa ja tutkimuksen ohjauksessa sekä tukipalvelujen kehittäminen.

VATT pärjasi Suomen Akatemian, strategisen tutkimuksen neuvoston ja valtioneuvoston kanslian tutkimusrahoitushauissa hyvin. Ulkoisen rahoituksen avulla tehty tutkimustyö on ollut nousujohteista ajanjaksolla 2015-2018.

VATT panosti tutkimustyön laatuun ja tutkimuksen ohjaamiseen. Syksyllä 2018 aloitti kaksi uutta julkistalouden professoria, joita Helsingin yliopisto ja VATT rahoittavat yhdessä. Suomen akademia rahoittaa VATT:ssa myös yhtä tutkijatohtoria ja yhtä akatemiattutkijaa.

Vuonna 2018 aloitettiin ICT-infrastruktuurin ja palvelinympäristön laajamittainen uudistamistyö. VATT myös aloitti dialogin Palkeiden kanssa pienelle virastolle sopivan paremmin palvelutarjottimen saamiseksi. Hankintatoimen kehittämistyö aloitettiin Handi-palveluun pääsemiseksi. Vuonna 2019 VATT ottaa käyttöön Osaava (Success Factors)-palvelun.

Toiminnan taloudellisuus

VATT ei asettanut taloudellisia mittareita ja tavoitteita vuodelle 2018.

Henkilötyöpanos oli 52 henkilötyövuotta vuonna 2018. Lisäystä oli kaksi henkilötyövuotta edelliseen vuoteen verrattuna. Tutkimustoimintaan käytettiin 1,2 henkilötyövuotta enemmän kuin edellisvuonna. Asiantuntijatoiminta väheni 0,6 henkilötyövuotta. Tukitoimintoihin käytetty aika kasvoi 0,3 henkilötyövuotta.

VATT:n kulut nousivat henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen osalta. Sekä Valtorin että talouspolitiikan arviointineuvoston kulut nousivat.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen osuus oli 95 prosenttia ulkopuolisesta rahoituksen kokonaismäärästä. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 2 013 463 euroa, mikä on 445 117 euroa enemmän kuin vuonna 2017.

VATT ei pääsääntöisesti tee liiketaloudellisiin perustein tapahtuvaa maksullista toimintaa. VATT ei ole asettanut yhteisrahoitteiselle toiminnalle kustannusvastaavuuteen liittyviä tavoitteita. Kustannusvastaavuus on kuitenkin seurattava mittari. Kustannusvastaavuus oli 73,6 prosenttia vuonna 2018 (73,5 % vuonna 2017).

Tuotokset ja laadunhallinta

VATT:n toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden perustan muodostavat tutkimustulosten esittely päätöksentekijöille, kuulemiset, lausunnot ja asiantuntijana työskentely esimerkiksi työryhmissä.

Valtion talousarvioesityksessä vuoden 2018 tavoitteeksi asetettiin julkaisujen laatupainotetun määrän kasvu suhteessa henkilötyövuosiin ja asiantuntijatyössä keskittyminen VATT:n vaikuttavuuden kannalta keskeisimpiin tavoitteisiin. Julkaisutuotostavoitteen VATT saavutti. Asiantuntijatoiminnan määrä supistui edellisvuodesta ollen kuitenkin suurin piirtein samalla tasolla kuin vuonna 2016. Toiminnan supistuminen painottui esitelmien pitoon ja haastatteluihin. Toiminnan osaeristä lausuntojen ja työryhmien määrät kasvoivat edellisvuodesta.

VATT:n omissa julkaisusarjoissa julkaisujen määrä väheni. VATT:n ulkopuolisissa sarjoissa julkaisujen määrä nousi. Julkaisut referoiduissa kv-aikakauskirjoissa vähenivät yhdellä edellisvuodesta. Suomenkielisiä artikkeleita julkaistiin enemmän kuin aikaisempina vuosina.

Vuonna 2018 toteutettiin VATT:n julkaisujen siirto Kansalliskirjaston julkaisuarkistoon Doriaan, jossa on yli 1000 VATT:n julkaisua.

VATT viesti aktiivisesti lehdistössä ja sosiaalisessa mediassa. Syksyllä järjestetyn VATT-päivän teemana oli varhaiskasvatus.

Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

VATT:n henkilömäärä vuoden 2018 lopussa oli 54, yksi henkilö enemmän kuin vuonna 2017. Henkilötyövuosimäärä nousi kahdella. VATT:ssa pidetään tärkeänä liikkuvuutta, osaamisen kehittämistä ja hyvää työnantajakuva. Työntekijöiden kiertomahdollisuus yliopistoissa, tutkimusryhmissä on tärkeä osa osaamisen kehittämisessä. Helsinki GSE-kiertomahdollisuus ja affiliated researcher-verkoston hyödyntäminen ovat tärkeitä.

Tutkijoilla on myös mahdollisuus hyödyntää laajoja tutkimus- ja rekisteriaineistoja.

Kehityskeskusteluissa painotetaan entistä enemmän osaamisen kehittymistä ja tutkijoille on lähdetty laatimaan henkilökohtainen kehityssuunnitelma. Tutkijoilla on myös mahdollisuus opiskella tai työskennellä ulkomailla. Rekrytointeja on laajennettu kansainväliseen suuntaan.

Koulutukseen ja kehittämiseen on käytetty vuonna 2018 yli 800 000 euroa. Tutkijoiden koulutustaso indeksi on noussut.

Työsuojelun toimintaohjelma on uudistettu. Työtyytyväisyysindeksi on pysynyt samalla tasolla.

Sairauspoissaolot olivat vuonna 2018 kohtuulliset, kun vertailukohtana käytetään valtion tilannetta yleisesti. Sairauspoissaolojen määrä kuitenkin säilyi käytännössä samalla tasolla kuin edellisvuonna ollen selvästi korkeampi kuin aiempina vuosina.

3 Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Tilinpäätös ja VATT:n muu raportointi antavat kattavan ja luotettavan kuvan viraston toiminnasta ja sen tuloksista.

4 Toimenpiteet joihin viraston on tarpeen ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiovarainministeriö toteaa tyytyväisenä, että VATT on aloittanut välttämättömät ICT- ja selainympäristön uudistukset sekä vahvistanut henkilöstön osaamisen kehittämistä.

VATT pärjasi tutkimusrahoitushauissa erityisen hyvin, mikä on merkki VATT:n tutkimustoiminnan korkeasta laadusta.

VATT:n tutkimusprofiili palvelee hyvin ministeriön keskeisiä tietotarpeita. Tutkimusteemojen sisällä tulee huolehtia siitä, että tutkimustoiminta kohdistuu talouspolitiikan kannalta relevantteihin kysymyksiin. Tämä samalla parantaa tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta edelleen.

5 Ministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriön ja VATT:n välistä yhteistyötä ja kanssakäymistä voidaan edelleen parantaa. Ministeriössä kartoitetaan nykyistä paremmin tutkimustietotarpeet ja välitetään ne VATT:lle nykyistä selkeämmin, jotta tutkimus ja tiedon tarve voisivat luontevasti kohdata.

Valtiovarainministeriö arvioi, että Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) vuoden 2018 tilinpäätös ei anna aihetta erityisiin toimenpiteisiin tuloksellisuuden näkökulmasta.

Valtiovarainministeri

Petteri Orpo

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki